

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE**

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ**

**BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING**

**INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za period januar/siječanj-septembar/rujan 2011. godine**

Sarajevo, novembar/studeni 2011. godine

Sadržaj:

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	4
1.1. <i>Industrijska proizvodnja</i>	4
1.2. <i>Tržište rada BiH</i>	4
2. Javne finansije.....	5
2.1. <i>Indirektni porezi u BiH</i>	5
2.2. <i>Prihodi od direktnih poreza i doprinosa u BiH</i>	6
2.3. <i>Izvršenje budžeta entitetskih Vlada</i>	7
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	7
3.1. <i>Cijene – Indeks potražaćkih cijena (CPI)</i>	7
3.2. <i>Monetarni agregati</i>	8
3.3. <i>Prosječna obavezna rezerva</i>	8
3.4. <i>Devizne rezerve Centralne banke BiH</i>	9
3.5. <i>Depoziti</i>	10
3.6. <i>Kredit</i>	11
3.7. <i>Berze</i>	12
4. Vanjski sektor.....	13
5. Strane direktne investicije.....	15

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno – četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

Nakon usporavanja ekonomskog BiH rasta u drugom tromjesečju, kratkoročni indikatori iz trećeg tromjesečja 2011. ukazuju ne samo na nastavak nego i postepeno intenziviranje ovog trenda. Na to ponajviše ukazuje slabljenje intenziteta rasta vrijednosti vanjske trgovine i investicija. Naime, rast vrijednosti robnog izvoza od 8,8% , 14,8%, te 16,6% u periodu juli-avgust¹ je bio znatno niži u odnosu na polugodišnji rast od 20,5%. Slična je situacija bila i sa uvozom čije su stope rasta u julu od 8%, te avgustu i septembru od približno 11%, znatno niže u odnosu na 18% rasta u prvih šest mjeseci. Pri tome su realne stope rasta vanjske trgovine vjerovatno znatno niže obzirom na visok opšti porast svjetskih cijena tokom 2011. Oporavak investicija kao jedan od ključnih niosilaca ekonomskog rasta iz prvog polugodišta je takođe znatno oslabljen u trećem tromjesečju. Porast vrijednosti građevinskih radova u FBiH od 12,8% g/g u julu, a posebno rast od 4,9% u avgustu, te pad od 2,8% u septembru su znatno oslabili polugodišnji rast od 16,1%. Situacija u RS-u je bila čak i znatno lošija. Ovdje su građevinski radovi u trećem tromjesečju zabilježili nagli pad nakon polugodišnjeg rasta od 14%. Na to ukazuje snažan pad u julu i septembru od 26,8% i 32,5% respektivno, te stagnaciju u avgustu. S druge strane, blago jačanje rasta industrijske proizvodnje nošeno rastom proizvodnje energije i rudarstva je bio jedini pozitivan pomak zabilježen u trećem kvartalu.

1. Realni sektor

1.1. Industrijska proizvodnja u BiH

---

¹ Rast g/g po mjesecima

Prema podacima Agencije za statistiku BiH za period januar-septembar 2011. godine industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini nastavila je trend rasta fizičkog obima proizvodnje sa početka godine. Povećanje proizvodnje u prerađivačkoj industriji od preko 5%, poboljšanje proizvodnje u sektoru električne energije od oko 5%, te rast proizvodnje u sektoru rudarstva od 20% omogućili su devetomjesečni rast ukupne industrijske proizvodnje u BiH od 6,9% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po entitetima rast industrijske proizvodnje u periodu januar-septembar 2011. godine iznosio je 4,8% u FBiH i 6,8% u RS-u u odnosu na isti period 2010. godine.²

Indeksi g/g		2007	2008	2009	2010	Januar	Februar	Mart	April	Maj	Juni	Juli	August	Septembar	Jan-Sep
						2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011
Industrijska proizvodnja	FBiH	108,6	107,9	88,4	104,2	108,8	104,9	108,4	101,9	101,5	105,6	104,1	103,2	105,5	104,8
	RS	101,4	116,8	119	105	108,8	101,7	103,6	102,8	97,3	107,9	121,1	115,9	103,6	106,8
fizički obim	BiH	-	-	96,7	101,6	117,5	106,6	108,0	103,2	102,3	110,4	110,1	104,5	101,8	106,9

Izvor: BHAS, FZZS FBiH, RZSRS

1.2. Tržište rada BiH

Prosječan broj zaposlenih u BiH u periodu I-VIII 2011. godine je iznosio 694,5 hiljada lica što je više za 0,1% g/g. Međutim, u mjesecu avgustu je zabilježeno smanjenje broja zaposlenih lica u poređenju sa istim mjesecom 2010. godine (-0,5%). U posmatranom mjesecu najznačajnije je smanjen broj zaposlenih lica u oblastima građevinarstva (-8% g/g), prerađivačke industrije (-1,5% g/g) i trgovine na veliko i malo (-4,4% g/g). Prosječan broj nezaposlenih u periodu I-VIII 2011. godine je iznosio 528,2 hiljada lica što je za 2,4% više pri godišnjem poređenju. Administrativna stopa nezaposlenosti u BiH je u avgustu 2011. godine iznosila 43,4%³.

Prosječna neto plata u BiH je u periodu I-VIII 2011. godine iznosila 814 KM i veća je za 2,4 % u odnosu na isti period 2010. godine. Realni rast prosječne neto plate u BiH je negativan i u periodu I-VIII 2011. godine je iznosio -1,3%. U avgustu 2011. godine u okviru privatnog sektora najveća stopa rasta neto plata je zabilježena u oblasti rudarstva i vađenja rude (9,7% g/g) te snadbijevanja električnom energijom, plinom i vodom (5% g/g), dok je u javnom sektoru najbrži rast neto plate u oblasti javne uprave (3,9% g/g).

Prosječna penzija u BiH u periodu I-IX 2011. godine je iznosila 338⁴ KM što je 1,4% više u odnosu na prvih devet mjeseci 2010. godine. Realni rast prosječne penzije u BiH je i dalje negativan zbog visoke inflacije u BiH (-2,3% g/g). Broj penzionera u septembru 2011. godine je uvećan (2,5% g/g) i iznosi 606,1 hiljada lica. Minimalne penzije se u septembru nisu mijenjale i iznose 160 KM u RS i 310,7 KM u FBiH.

	Broj zaposlenih lica u BiH	Stopa rasta (g/g)
I 2011.	696.190	1,1%
II 2011.	695.665	0,9%

² Podaci Agencije za statistiku BiH i entitetskih zavoda za statistiku se razlikuju zbog neusklađenosti metodologija prilikom obračunavanja indeksa industrijske proizvodnje.

³ DEP kalkulacija.

⁴ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu entitetskih nivoa penzija ponderisanih odnosom ukupnog broja penzionera u svakom od BH entiteta.

III 2011.	694.093	0,6%
IV 2011.	693.941	-0,3%
V 2011.	694.191	-0,4%
VI 2011.	695.270	-0,3%
VII 2011.	695.711	-0,2%
VIII 2011.	692.471	-0,5%
I-VIII 2011.	694.692	0,1%
	Broj nezaposlenih lica u BiH	Stopa rasta (g/g)
I 2011.	526.701	2,0%
II 2011.	527.749	1,6%
III 2011.	530.055	2,1%
IV 2011.	529.423	2,6%
V 2011.	526.616	2,8%
VI 2011.	525.877	2,8%
VII 2011.	528.429	2,4%
VIII 2011.	530.976	2,6%
I-VIII 2011.	528.228	2,4%
	Prosječna neto plata u BiH (KM)	Stopa rasta (g/g)
I 2011.	807	2,2%
II 2011.	799	2,1%
III 2011.	818	2,5%
IV 2011.	811	1,5%
V 2011.	821	3,3%
VI 2011.	820	2,7%
VII 2011.	813	1,8%
VIII 2011.	822	2,8%
I-VIII 2011.	814	2,4%
	Prosječna penzija u BiH (KM)	Stopa rasta (g/g)
I 2011.	332	-0,6%
II 2011.	332	-0,5%
III 2011.	332	-0,5%
IV 2011.	341	2,5%
V 2011.	341	2,2%
VI 2011.	341	2,3%
VII 2011.	341	2,5%
VIII 2011.	340	2,4%
IX 2011.	340	2,5%
I-IX 2011.	338	1,4%

2. Javne finansije

2.1. Indirektni porezi u BiH

U periodu od I-IX 2011. godine prikupljeno je oko 3,6 milijardi KM prihoda od indirektnih poreza, što je više za 5,1% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Kao i tokom prethodnih mjeseci, došlo je do smanjenja prihoda od putarina i carina i to od 4,0% g/g, odnosno 1,9% g/g. Sa druge strane prihodi od akciza i PDV-a bilježe rast i to 9,1% g/g odnosno, 5,2% g/g. Međutim, tokom septembra mjeseca došlo je do smanjenja ukupnih prihoda od indirektnih poreza u poređenju sa avgustom mjesecom od 2,3% (m/m). Tokom posmatranog mjeseca carine i akcize bilježe rast i to 1,3% (m/m), odnosno 9,7% (m/m), dok prihodi od PDV-a i putarina bilježe smanjenje od 6,8% (m/m), odnosno 2,6% (m/m).

u mil. KM

Indirektni porezi	I-IX 2010	I-IX 2011	Trend
Carine	218,9	214,7	-1,9%
Akcize	865,4	944,1	9,1%
PDV	2.141,2	2.252,1	5,2%
Putarine	228,2	219,1	-4,0%
Ukupno	3.453,7	3.630,0	5,1%

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

2.2. Prihodi od direktnih poreza i doprinosa u BiH

Ukupni direktni porezi, prikupljeni u entitetskim poreskim upravama u periodu I-IX 2011. godine iznose 741 milion KM, što je za 16% više u odnosu na isti period 2010. godine. Na nivou FBiH prikupljeno je 382,9 miliona KM direktnih poreza, dok je taj iznos za RS 358,1 miliona KM. Kretanja prihoda od direktnih poreza, kao i doprinosa i ostalih prihoda mogu se vidjeti u tabeli ispod.

Prihodi od direktnih poreza, ostalih taksi, kazni i naknada i doprinosa u periodu I-IX 2010. i 2011. godine (u mil. KM)

Naziv prihoda	FBiH			RS		
	2010	2011	%	2010	2011	%
Direktni porezi	389,7	382,9	-1,8%	249,3	358,1	43,7%
Porez na platu	196,7	213,6	8,6%	94,7	179,7	89,8%
Porez na dobit	138,5	109,1	-21,2%	93,3	110,8	18,7%
Porezi građana	51,8	59,4	14,6%	37,0	37,2	0,5%
Ostali porezi	2,8	0,8	-71,2%	24,3	30,5	25,6%
Ostale takse, kazne i naknade	260,6	256,1	-1,7%	205,7	207,4	0,8%
Doprinosi	1.847,4	1.973,3	6,8%	857,9	984,8	14,8%
PIO	1.025,1	1.093,1	6,6%	458,7	525,0	14,5%
Zdravstvo	739,2	790,9	7,0%	345,3	389,6	12,8%
Nezaposleni	83,1	89,2	7,4%	17,6	27,2	54,6%
Dječija zaštita	-	-	-	34,4	40,4	17,2%
Zapošljavanje invalida	-	-	-	1,8	2,7	-
Ukupno (direktni porezi + ostale takse, kazne i naknade + doprinosi)	2.497,7	2.612,2	4,6%	1.312,9	1.550,4	18,1%

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

U FBiH je u periodu I-IX 2011. u odnosu na isti period prethodne godine zabilježen pad prihoda od direktnih poreza od 1,8%, dok je u RS evidentiran rast od 43,7%. U okviru direktnih poreza, prihodi od poreza na dobit i ostali porezi u FBiH bilježe pad od 21,2% odnosno, 71,2%. S druge strane,

prihodi od poreza na platu i poreza građana bilježe rast 8,6%, odnosno 14,6%. U RS je evidentiran blagi rast prihoda od poreza građana (0,5%), dok su prihodi od poreza na dobit (18,7%) i ostali porezi (25,6%), rasli nešto brže. Značajno je istaći stopu rasta prihoda od poreza na platu koja je iznosila 89,8%. Prikupljeni doprinosi u oba entiteta za period I-IX 2011. godine, u odnosu na isti period prethodne godine bilježe rast i to FBiH od 6,8%, a RS 14,8%.

2.3. Izvršenje budžeta entitetskih Vlada

Ukupni prihodi ostvareni u budžetu Federacije BiH za prvih pola godine zabilježili su smanjenje od 2,8% u odnosu na isti period prethodne godine. U istom periodu rashodi bilježe smanjenje od 15,1%. Ukupni prihodi, u prvih pola godine, ostvareni u budžetu RS bilježe rast od 13,6% u odnosu na isti period prethodne godine, dok rashodi bilježe smanjenje od 3,6%.

u mil. KM

Federacija BiH	I-VI 2010	I-VI 2011	promjena u %
Prihodi	631,48	613,89	-2,8%
Porezni prihodi	570,21	547,76	-3,9%
Neporezni prihodi	61,27	66,07	7,8%
Rashodi	768,23	652,37	-15,1%
Plate i naknade	96,98	106,36	9,7%
Materijal i usluge	36,28	24,99	-31,1%
Tekući transferi	482,75	392,80	-18,6%

Izvor: Ministarstvo finansija FBiH

u mil. KM

Republika Srpska	I-VI 2010	I-VI 2011	promjena u %
Prihodi	667,70	758,50	13,6%
Poreski prihodi	580,30	664,70	14,5%
Neporeski prihodi	86,50	91,00	5,2%
Rashodi	843,83	813,42	-3,6%
Plate i naknade	306,10	348,70	13,9%
Materijal i usluge	32,30	26,60	-17,6%
Subvencije i transferi	142,10	149,50	5,2%

Izvor: Ministarstvo finansija RS

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

3.1. Cijene – Indeks potrošačkih cijena (CPI)

Cijene u BiH su nastavile rasti. U septembru 2011. godine u BiH je prema CPI indeksu registrovana inflacija od 4% g/g, dok je za period I-IX 2011. godine iznosila 3,7% g/g. Najznačajnija poskupljenja u septembru 2011. godine su zabilježena u kategorijama hrane i bezalkoholnih pića (5,3% g/g), stanovanja i energenata (6,4% g/g) te transporta (8,4% g/g).

CPI - BiH	g/g
I 2011.	102,7
II 2011.	103,3
III 2011.	103,9
IV 2011.	104,0
V 2011.	104,2
VI 2011.	103,8
VII 2011.	103,9
VIII 2011.	103,9
IX 2011.	104,0
I-IX 2011.	103,7

3.2. Monetarni agregati

Na kraju devetog mjeseca 2011. godine, došlo je do smanjenja ukupne novčane mase (M2) u odnosu na prethodni mjesec (-0,2% m/m) čime je dostigla nivo od oko 14,4 milijardi KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine ovaj agregat bilježi rast od 6,6% (g/g). Doprinos ovakvom kretanju M2 dale su obje njene kategorije - M1 i QM (što se detaljnije može vidjeti u tabeli ispod). U isto vrijeme, i rezervni novac (M0) bilježi smanjenje kako na mjesečnom nivou (0,5%), tako i na godišnjem (1,1%).

u mil. KM

Period	Gotovi na izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti ⁵	Rezervni novac (M0)	Gotovi na izvan banaka	Depoziti po viđenju u domaćoj valuti	Transakcijski novac (M1)	Oročeni i štedni depoziti u domaćoj valuti	Depoziti po viđenju u stranoj valuti	Oročeni i štedni depoziti u stranoj valuti	Kvazi novac (QM)	Monetarni agregati; M2 (M1+QM)
Jan-11	2.459,4	3.341,5	5.800,9	2.142,9	4.158,1	6.301,0	1.831,3	1.690,9	4.054,1	7.576,3	13.877,3
Feb-11	2.465,9	3.261,8	5.727,7	2.154,9	4.078,8	6.233,7	1.854,1	1.701,0	4.066,2	7.621,3	13.855,0
Mar-11	2.468,6	3.108,7	5.577,3	2.164,1	4.083,9	6.248,0	1.871,8	1.569,2	4.239,6	7.680,6	13.928,6
Apr-11	2.524,9	3.047,0	5.571,9	2.239,8	4.106,9	6.346,7	1.859,2	1.583,1	4.199,2	7.641,5	13.988,2
Maj-11	2.505,8	3.035,3	5.541,1	2.190,3	4.130,1	6.320,4	1.843,5	1.633,4	4.189,4	7.666,3	13.986,7
Jun-11	2.507,8	3.045,1	5.552,9	2.205,6	4.126,2	6.331,8	1.849,9	1.635,0	4.174,0	7.658,9	13.990,7
Jul-11	2.592,8	2.984,3	5.577,1	2.316,8	4.169,4	6.486,2	1.904,7	1.591,8	4.277,9	7.774,4	14.260,6
Avg-11	2.625,8	3.028,5	5.654,3	2.316,5	4.233,8	6.550,3	1.943,2	1.593,1	4.322,3	7.858,6	14.408,9
Sep-11	2.561,3	3.063,0	5.624,3	2.252,5	4.269,0	6.521,5	1.937,3	1.562,1	4.355,2	7.854,6	14.376,1
stope rasta g/g u %											
Jan-11	8,1%	5,5%	6,6%	7,0%	7,2%	7,2%	9,1%	20,8%	3,1%	8,1%	7,7%
Feb-11	8,6%	2,6%	5,1%	7,4%	6,1%	6,5%	9,4%	19,4%	2,5%	7,5%	7,1%
Mar-11	9,5%	-6,4%	0,0%	9,6%	4,5%	6,2%	11,9%	-0,2%	6,2%	6,1%	6,2%
Apr-11	11,3%	-7,5%	0,1%	11,7%	2,5%	5,5%	15,5%	-5,0%	5,3%	5,2%	5,4%
Maj-11	10,0%	-6,8%	0,1%	10,6%	1,6%	4,6%	15,7%	-0,1%	3,8%	5,5%	5,1%
Jun-11	9,7%	-1,4%	3,3%	10,9%	6,6%	8,0%	10,5%	-2,9%	2,1%	2,9%	5,1%
Jul-11	10,4%	-6,4%	0,8%	11,8%	3,8%	6,5%	13,1%	-2,7%	5,9%	5,6%	6,0%
Avg-11	10,9%	-11,8%	-2,5%	12,2%	2,9%	6,0%	14,4%	-5,4%	4,5%	4,6%	5,2%
Sep-11	6,4%	-6,6%	-1,1%	6,8%	6,6%	6,7%	14,0%	-3,6%	7,5%	6,5%	6,6%
stope rasta m/m u %											
Jan-11	-1,5%	-1,8%	-1,7%	-3,1%	1,7%	0,0%	3,0%	3,4%	-1,3%	0,7%	0,4%
Feb-11	0,3%	-2,4%	-1,3%	0,6%	-1,9%	-1,1%	1,2%	0,6%	0,3%	0,6%	-0,2%
Mar-11	0,1%	-4,7%	-2,6%	0,4%	0,1%	0,2%	1,0%	-7,7%	4,3%	0,8%	0,5%
Apr-11	2,3%	-2,0%	-0,1%	3,5%	0,6%	1,6%	-0,7%	0,9%	-1,0%	-0,5%	0,4%
Maj-11	-0,8%	-0,4%	-0,6%	-2,2%	0,6%	-0,4%	-0,8%	3,2%	-0,2%	0,3%	0,0%
Jun-11	0,1%	0,3%	0,2%	0,7%	-0,1%	0,2%	0,3%	0,1%	-0,4%	-0,1%	0,0%
Jul-11	3,4%	-2,0%	0,4%	5,0%	1,0%	2,4%	3,0%	-2,6%	2,5%	1,5%	1,9%
Avg-11	1,3%	1,5%	1,4%	0,0%	1,5%	1,0%	2,0%	0,1%	1,0%	1,1%	1,0%
Sep-11	-2,5%	1,1%	-0,5%	-2,8%	0,8%	-0,4%	-0,3%	-1,9%	0,8%	-0,1%	-0,2%

Izvor: CBBiH

3.3. Prosječna obavezna rezerva

Kao i prethodnog mjeseca, posmatrajući tabelu ispod uočava se da sve kategorije u njoj osim viška sredstva⁶ bilježe godišnje smanjenje, koje se nastavlja iz ranijih mjeseci. Primjećuje se da se sa smanjenjem sredstava po osnovu zakonski propisanog minimuma (OR), u isto vrijeme smanjuju i ukupna sredstva koja banke drže na računu kod CB, a po osnovu OR, ali i da višak sredstava iznad zakonski propisanog minimuma ima jako nisku stopu (svega 1,9% g/g). Međutim, ako se posmatra tabela ispod, takođe se može uočiti da na mjesečnom nivou sve kategorije bilježe pozitivne stope rasta, iako znatno manje nego na kraju prethodnog mjeseca.

⁵ Ovdje su uključeni i ostali depoziti po viđenju kod monetarnih vlasti, čije je učešće beznačajno malo.

⁶ Odnos između zakonski propisanog minimuma rezervi i stvarna sredstva koje banke drže na računu kod CB, a po osnovu OR.

Prosječna stopa OR i dalje iznosi 8,5%, a implicitna stopa⁷ OR 19,1%. Prosječna visina naknade koja se bankama isplaćuje po osnovu držanja obavezne rezerve u devetom mjesecu je iznosila oko 0,5%.

u mil. KM

Period	Osnovica za obračun obavezne rezerve	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Ukupna sredstva za održavanje obavezne rezerve	Razlika	Implicitna stopa obavezne rezerve	Stopa obavezne rezerve	Prosječna visina naknade na obavezne rezerve kod CBBiH
Jan-11	15.131,5	1.600,4	3.211,4	3.211,4	1.611,0	21,2%	10,6%	0,46%
Feb-11	15.105,4	1.289,1	3.088,5	3.088,5	1.799,4	20,4%	8,5%	0,49%
Mar-11	15.176,1	1.298,5	3.009,1	3.009,1	1.710,7	19,8%	8,6%	0,50%
Apr-11	15.077,6	1.290,4	2.905,7	2.905,7	1.615,4	19,3%	8,6%	0,85%
Maj-11	15.122,2	1.294,0	2.966,8	2.966,8	1.672,8	19,6%	8,6%	0,89%
Jun-11	15.132,6	1.293,3	2.884,3	2.884,3	1.591,1	19,1%	8,5%	1,00%
Jul-11	15.144,6	1.291,1	2.881,0	2.881,0	1.589,9	19,0%	8,5%	0,83%
Avg-11	15.311,5	1.302,4	2.915,7	2.915,7	1.613,2	19,0%	8,5%	0,74%
Sep-11	15.380,6	1.306,9	2.936,0	2.936,0	1.629,1	19,1%	8,5%	0,49%
stope rasta g/g u %								
Jan-11	-4,0%	-1,5%	0,3%	0,3%	2,0%			
Feb-11	-3,7%	-20,1%	0,1%	0,1%	22,2%			
Mar-11	-3,0%	-19,1%	-0,5%	-0,5%	20,4%			
Apr-11	-4,5%	-20,9%	-7,6%	-7,6%	6,7%			
Maj-11	-4,7%	-21,4%	-4,2%	-4,2%	15,3%			
Jun-11	-4,2%	-21,3%	-5,2%	-5,2%	13,8%			
Jul-11	-2,4%	-20,4%	-5,1%	-5,1%	12,4%			
Avg-11	-0,9%	-19,5%	-7,4%	-7,4%	5,3%			
Sep-11	-1,2%	-20,0%	-9,2%	-9,2%	1,9%			
stope rasta m/m u %								
Jan-11	-2,1%	-1,6%	-2,9%	-2,9%	-4,2%			
Feb-11	-0,2%	-19,5%	-3,8%	-3,8%	11,7%			
Mar-11	0,5%	0,7%	-2,6%	-2,6%	-4,9%			
Apr-11	-0,6%	-0,6%	-3,4%	-3,4%	-5,6%			
Maj-11	0,3%	0,3%	2,1%	2,1%	3,6%			
Jun-11	0,1%	-0,1%	-2,8%	-2,8%	-4,9%			
Jul-11	0,1%	-0,2%	-0,1%	-0,1%	-0,1%			
Avg-11	1,1%	0,9%	1,2%	1,2%	1,5%			
Sep-11	0,5%	0,3%	0,7%	0,7%	1,0%			

Izvor: CBBiH

3.4. Devizne rezerve Centralne banke BiH

Ukupne devizne rezerve na kraju devetog mjeseca, nastavljaju da se smanjuju kako na mjesečnom, tako i na godišnjem nivou, iako sa niskom stopom smanjenja. Na kraju posmatranog perioda dostigle su nivo od oko 6,2 milijarde KM, što predstavlja smanjenje od svega 0,2% (g/g), odnosno 0,3% (m/m). Kako se kreću pojedine komponente deviznih rezervi na godišnjem, odnosno mjesečnom nivou može se vidjeti detaljnije u tabeli ispod. Obaveza koja proizilazi iz pravila valutnog odbora, a koja se odnosi na to da neto strana aktiva (neto devizne rezerve) mora biti veća od monetarne pasive je zadovoljena (NSA - 6,2 milijardi KM, monetarna pasiva - 5,7 milijardi KM).

⁷ Implicitna stopa OR predstavlja odnos ukupno prosječnog iznosa novčanih sredstava na računima rezervi komercijalnih banaka i ukupne osnovice za obračun OR.

u mil.KM

Godina	Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Bruto devizne rezerve	Neto devizne rezerve	Monetarni pasiva	Neto slobodne rezerve
Jan-11	60,8	3,1	65,2	3.081,3	3,1	3.137,4	6.350,9	6.349,9	5.882,8	467,0
Feb-11	64,2	0,2	61,2	3.084,3	3,4	3.069,0	6.282,3	6.281,3	5.810,8	470,5
Mar-11	63,5	0,2	43,3	2.979,9	3,9	3.052,8	6.143,7	6.142,7	5.677,5	465,2
Apr-11	65,9	3,0	119,3	2.966,8	4,8	2.969,6	6.129,3	6.128,3	5.680,0	448,3
Maj-11	134,5	0,1	76,6	3.080,4	5,8	2.788,7	6.086,0	6.084,7	5.625,5	459,2
Jun-11	130,1	0,1	96	3.237,3	7,2	2.621,1	6.091,7	6.090,7	5.634,7	456,1
Jul-11	142,7	3,8	123,3	3.670,9	7,2	2.192,8	6.140,7	6.139,7	5.661,6	478,1
Avg-11	158,5	0,4	143,2	4.139,8	8,5	1.815,0	6.265,4	6.263,8	5.761,2	502,6
Sep-11	149,2	0,4	105,6	4.193,8	7,5	1.786,9	6.243,5	6.242,4	5.744,1	498,3
stopa rasta g/g u %										
Jan-11	-5,1%	-47,5%	-38,3%	1,3%	40,9%	11,5%	5,2%	5,2%	6,5%	-8,5%
Feb-11	-5,9%	-95,6%	-28,6%	0,1%	47,8%	9,7%	4,0%	4,0%	5,3%	-9,8%
Mar-11	-7,2%	-94,3%	-40,4%	1,3%	77,3%	-1,7%	-0,8%	-0,8%	0,2%	-11,5%
Apr-11	-10,6%	-14,3%	14,8%	20,8%	100,0%	-15,4%	-0,3%	-0,3%	0,2%	-6,4%
Maj-11	65,4%	-94,4%	1,5%	26,8%	123,1%	-20,9%	-0,5%	-0,5%	0,1%	-7,4%
Jun-11	54,3%	-94,7%	-6,9%	46,5%	100,0%	-26,2%	2,3%	2,3%	3,2%	-7,4%
Jul-11	90,0%	40,7%	77,7%	53,8%	260,0%	-38,5%	0,7%	0,7%	0,8%	-0,1%
Avg-11	158,1%	100,0%	23,3%	56,0%	254,2%	-48,8%	-1,7%	-1,7%	-2,1%	2,3%
Sep-11	147,8%	100,0%	66,6%	60,5%	316,7%	-49,2%	-0,2%	-0,2%	-0,5%	3,4%
stopa rasta m/m u %										
Jan-11	-9,1%	0,0%	-36,2%	2,7%	14,8%	-4,5%	-1,7%	-1,6%	-1,5%	-4,1%
Feb-11	5,6%	-93,5%	-6,1%	0,1%	9,7%	-2,2%	-1,1%	-1,1%	-1,2%	0,7%
Mar-11	-1,1%	0,0%	-29,2%	-3,4%	14,7%	-0,5%	-2,2%	-2,2%	-2,3%	-1,1%
Apr-11	3,8%	1400,0 %	175,5%	-0,4%	23,1%	-2,7%	-0,2%	-0,2%	0,0%	-3,6%
Maj-11	104,1%	-96,7%	-35,8%	3,8%	20,8%	-6,1%	-0,7%	-0,7%	-1,0%	2,4%
Jun-11	-3,3%	0,0%	25,3%	5,1%	24,1%	-6,0%	0,1%	0,1%	0,2%	-0,7%
Jul-11	9,7%	3700,0 %	28,4%	13,4%	0,0%	-16,3%	0,8%	0,8%	0,5%	4,8%
Avg-11	11,1%	-89,5%	16,1%	12,8%	18,1%	-17,2%	2,0%	2,0%	1,8%	5,1%
Sep-11	-5,9%	0,0%	-26,3%	1,3%	-11,8%	-1,5%	-0,3%	-0,3%	-0,3%	-0,9%

Izvor: CBBiH

3.5. Depoziti

Na kraju rujna⁸ 2011. godine ukupni depoziti iznosili su 12,8 mlrd. KM što predstavlja povećanje u odnosu na isto razdoblje prošle godine od 492,1 mil. KM. Kao i u prethodnim razdobljima, najveći doprinos rastu ukupnih depozita dali su depoziti sektora stanovništva. Ovi depoziti u pomenutom razdoblju iznosili su 6,9 mlrd. KM i zabilježili su stopu rasta od 11,7% g/g.

S druge strane, depoziti sektora nefinancijskih poduzeća, kao i depoziti sektora opće vlade i dalje bilježe negativne godišnje stope rasta. Detaljan pregled dat je u tabeli ispod.

u mil. KM

Godina	Mjesec	Ukupni depoziti	Depoziti stanovništva	Depoziti nefinancijskih poduzeća ⁹	Depoziti opće vlade ¹⁰	Ostali depoziti ¹¹
Stanje na kraju perioda						
2011.	01.	12.513,6	6.520,5	3.759,9	1.597,6	635,7
2011.	02.	12.539,6	6.562,4	3.678,7	1.653,7	644,8
2011.	03.	12.546,2	6.617,9	3.665,2	1.622,4	640,7
2011.	04.	12.490,4	6.647,0	3.653,5	1.549,3	640,6
2011.	05.	12.587,4	6.659,3	3.680,5	1.545,2	702,3
2011.	06.	12.558,7	6.699,0	3.656,3	1.521,5	682,1
2011.	07.	12.685,5	6.751,9	3.725,0	1.484,4	724,1
2011.	08.	12.817,5	6.786,5	3.826,1	1.486,3	718,6
2011.	09.	12.825,4	6.883,8	3.682,6	1.530,6	728,5
Stopa rasta g/g						
2011.	01.	5,0%	13,9%	0,9%	-11,1%	-5,6%
2011.	02.	5,2%	12,8%	-1,0%	-3,9%	-3,2%
2011.	03.	2,1%	12,3%	-4,7%	-15,2%	1,3%
2011.	04.	1,2%	11,2%	-5,2%	-16,4%	-1,6%
2011.	05.	1,2%	11,0%	-6,0%	-16,9%	6,8%
2011.	06.	1,3%	10,4%	-4,2%	-16,4%	-1,2%
2011.	07.	2,2%	10,7%	-2,7%	-17,9%	7,8%
2011.	08.	1,2%	11,0%	-5,6%	-17,6%	4,6%
2011.	09.	4,0%	11,7%	-3,7%	-9,7%	12,1%
Prosječna godišnja stopa rasta za devet mjeseci						
2010.		4,3%	14,0%	2,8%	-19,3%	18,0%
2011.		2,6%	11,7%	-3,6%	-13,9%	2,34%

Izvor: Centralna banka BiH

3.6. Krediti

⁸ Podaci za depozite i kredite predstavljaju stanja na kraju razdoblja, pa podaci za rujan 2011. godine predstavljaju ukupne iznose za devet mjeseci 2011. godine.

⁹ Prema CB BiH sektor nefinancijskih poduzeća čine nefinancijska javna poduzeća, nefinancijska privatna poduzeća i udruženja i neprofitne organizacije.

¹⁰ Sektor opće vlade čine centralna vlada (institucije BiH, vlade entiteta i Brčko Distrikta) i necentralne vlade (vlade kantona, vlade općina i fondovi socijalne sigurnosti). U depoziti ovog sektora u ukupnim depozitima učestvuju 11,9%, a krediti dati ovom sektoru u ukupnim kreditima 4,2%.

¹¹ Ostali sektori navedeni u tabelama uključuju nebankarske financijske institucije i ostale. Učešće ovih depozita u ukupnim depozitima je skroman (5,9%) tako da ne mogu utjecati na kretanje ukupnih depozita. Isto vrijedi i za kredite plasirani ovom sektoru koji u ukupnim kreditima učestvuju svega s 0,6%, a doprinos rastu ukupnih kredita 0,1 postotni bod.

Ukupni krediti za devet mjeseci 2011. godine iznosili su 15,3 mlrd. KM i zabilježili su rast od 7,3% g/g. Najveći doprinos rastu dali su krediti dati nefinancijskim poduzećima (4,3 postotna boda). Za devet mjeseci 2011. godine ovi krediti iznosili su 8,1 mlrd. KM i veći su u odnosu na isto razdoblje prošle godine za 8,3%.

Pored sektora nefinancijskih poduzeća, najveći doprinos rastu ukupnih kredita dao je i sektor opće vlade (1,6 postotnih bodova). Iako krediti dati sektoru opće vlade čine svega 4,2% ukupno plasiranih kredita, na kraju devet mjeseci 2011. godine zabilježili su rast od 52,1%.

Kreditni dati sektoru stanovništva za devet mjeseci iznosili su 6,5 mlrd. KM, zabilježili su stopu rasta od 2,9% g/g, a doprinos rastu ukupnih kredita iznosio je 1,3 postotna boda.

u mil. KM

Godina	Mjesec	Ukupni krediti	Kreditni stanovništvu	Kreditni nefinancijskim poduzećima	Kreditni općoj vladi	Ostali krediti
Stanje na kraju perioda						
2011.	01.	14.588,9	6.246,3	7.804,2	462,3	75,8
2011.	02.	14.643,3	6.234,5	7.861,9	473,0	73,4
2011.	03.	14.797,4	6.261,8	7.972,4	481,3	81,4
2011.	04.	14.817,8	6.302,7	7.945,4	489,8	79,5
2011.	05.	14.990,7	6.361,0	8.021,9	518,1	89,2
2011.	06.	15.089,2	6.403,9	8.041,7	567,5	75,7
2011.	07.	15.216,4	6.461,3	8.086,3	592,3	76,1
2011.	08.	15.203,5	6.454,8	8.069,2	605,0	74,2
2011.	09.	15.293,2	6.465,7	8.087,5	649,3	90,2
Stopa rasta g/g						
2011.	01.	4,1%	-0,2%	6,5%	42,6%	-25,9%
2011.	02.	3,9%	0,2%	5,9%	38,7%	-24,1%
2011.	03.	4,7%	0,7%	6,6%	37,6%	-3,8%
2011.	04.	4,7%	1,2%	6,0%	37,2%	-2,1%
2011.	05.	5,4%	1,9%	6,4%	40,5%	13,5%
2011.	06.	6,0%	1,9%	7,2%	52,3%	17,4%
2011.	07.	6,7%	2,8%	8,0%	44,0%	0,8%
2011.	08.	6,7%	3,0%	7,7%	44,8%	0,8%
2011.	09.	7,3%	2,9%	8,3%	52,1%	21,7%
Prosječna godišnja stopa rasta za devet mjeseci						
2010.		-1,7%	-4,7%	1,0%	12,9%	-30,9%
2011.		5,5%	1,6%	6,9%	43,3%	-2,2%

Izvor: Centralna banka BiH

3.7. Berze u BiH

Na Sarajevskoj berzi (SASE) u mjesecu septembru 2011. godine ostvaren je ukupan promet u iznosu od 70,4 miliona KM što čini 71,5% od ukupnog ostvarenog prometa na BiH berzama. Promet na SASE u mjesecu septembru bilježi rast od 775,8 % u odnosu na promet u istom mjesecu u 2010. godini odnosno rast od 295,2 % u odnosu na ukupan promet u septembru 2009. godine. Najveći utjecaj na značajno povećanje prometa na SASE je imala aukcija trezorskih zapisa Federacije Bosne i Hercegovine, održana dana 27.09.2011. godine. Upisano je ukupno 6.500 trezorskih zapisa po ponderisanoj prosječnoj cijeni od 98,85% od nominalne vrijednosti koja je iznosila 10.000 KM, čime je za emitenta prikupljeno ukupno 64,25 miliona KM.

Na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu septembru 2011. godine ukupan mjesečni promet bilježi rast od 185,6 % odnosu na isti period u 2010. godini odnosno rast od 113,8 % u odnosu na promet u mjesecu septembru 2009. godine.

Ukupan promet u mjesecu septembru na obje berze (Sarajevskoj i Banjalučkoj) u iznosu od 98,5 miliona KM bilježi rast od 450,9 % poredeći sa vrijednostima u istom periodu 2010. godine dok u odnosu na ukupan promet u septembru 2009. godine bilježi rast od 218,2 %.

Promet (u KM)

Period	SASE	BLSE	UKUPNO
Septembar-09	17,820,933	13,152,276	30,973,209
Septembar-10	8,041,880	9,846,280	17,888,160
Septembar-11	70,430,539	28,122,642	98,553,181

U isto vrijeme kapitalizacija u mjesecu septembru 2009., 2010. i 2011. godine je iznosila:

Kapitalizacija (u KM)

Period	SASE	BLSE	UKUPNO
Septembar-09	7,459,442,496.71	3,767,186,511.85	11,226,629,008.56
Septembar-10	6,820,594,234.61	3,517,864,100.59	10,338,458,335.20
Septembar-11	4,899,105,526.78	4,031,843,650.84	8,930,949,177.62

Poredeći vrijednosti kapitalizacije na Sarajevskoj berzi (SASE) u mjesecu septembru 2011. godine sa vrijednostima u mjesecu septembru 2010. godine zabilježen je pad od 28,2 %, dok poredeći sa vrijednostima u mjesecu septembru 2009. godine zabilježen je pad od 34,3%.

Kapitalizacija na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu septembru 2011. godine bilježi rast od 14,6 % u poređenju sa vrijednosti u mjesecu septembru 2010. godine, odnosno minimalan rast od 7% u odnosu na vrijednosti ostvarene u mjesecu septembru 2009. godine.

Vrijednost ukupne kapitalizacije na obje berze (SASE i BLSE) u mjesecu septembru 2011. godine bilježi pad od 20,4 % u odnosu na vrijednosti u mjesecu septembru 2010. godine odnosno pad od 13,6 % u odnosu na vrijednosti u mjesecu septembru 2009. Godine

4. Vanjski sektor

Za razdoblje januar - septembar 2011. godine izvoz iz BiH je iznosio 6,1 milijardu KM i u odnosu na isti period prošle godine doživio je rast za 18%. Uvoz BiH za period januar – septembar 2011. godine iznosio je 11,4 milijarde KM i u poređenju sa istim periodom takođe je doživio rast u iznosu od 15,2%. Rezultat izvoza i uvoza BiH je trgovinski deficit koji je za prvih devet mjeseci ove godine dostigao vrijednost od 5,2 milijarde KM i u poređenju sa prošlom godinom veći je za 12,4%.

Posmatrajući strukturu robne razmjene po najznačajnijim uvoznim i izvoznim stavkama za period januar – septembar 2011. godine vidljivo je da su nafta i naftni derivati; mašine i aparati; bazni metali; te prehrana dominirali na strani uvoza, dok su najznačajnije izvozne pozicije bazni metali gdje kao i kod uvoza dominiraju aluminij, željezo i čelik, te njihovi proizvodi; rezervni dijelovi za autoindustriju; razni gotovi proizvodi kao što su namještaj, odjeća i obuća.

Bosna i Hercegovina je u periodu januar – septembar 2011. godine uvezla 1,6 milijardi KM nafte i naftnih derivate, u odnosu na isti period prošle godine, ostvaren je rast uvoza ove vrste proizvoda za 30,4%.

Drugo mjesto po vrijednosti uvoza zauzimaju mašine, aparati i mehanički uređaji čiji je uvoz u prvih devet mjeseci 2011. godine iznosio 1,3 milijarde KM. U odnosu na isti period prošle godine, uvoz mašina je veći za 8,3%.

Značajan udio u strukturi bosanskohercegovačkog uvoza zauzimaju prehrambene prerađevine kojih je u periodu januar - septembar 2011. godine uvezeno u iznosu od 1,1 milijardu KM, i u odnosu na isti period prošle godine uvoz bilježi rast od 8,2%.

Sljedeća značajna uvozna stavka su bazni metali kojih je BiH uvezla u iznosu od 1 milijardu KM. Od baznih metala najviše su se uvozili željezo i čelik, njihovi proizvodi, te aluminij i proizvodi od aluminija. Nakon oporavka od ekonomske krize koja se najviše odrazila na metalnu industriju, došlo je do značajnog oporavka i rasta uvoza baznih metala u period januar – septembar 2011. godine u odnosu na isti period prošle godine. Oporavak ove industrije rezultirao je rastom uvoza baznih metala od 15,9%.

Na strani izvoza baznih metala situacija je dosta ohrabrujuća, jer je u prvih devet mjeseci 2011. godine rast izvoza iznosio respektabilnih 22,3%, a posmatrano vrijednosno BiH je na inozemna tržišta izvezla 1,4 milijarde KM ove kategorije proizvoda. Vrlo je bitno pronaći načina za uspješniji izvoz baznih metala, jer oni u ukupnom izvozu učestvuju sa oko 20% i svakako su najbolji BH izvozni potencijal.

Kategorija raznih proizvoda gdje je uključen namještaj u period januar – septembar 2011. godini ostvarila je izvoz od 567 miliona KM. U odnosu na isti period prošle godine izvoz namještaja je doživio rast od 15,9%. Međutim, bitno je spomenuti da industrija proizvodnje namještaja u BiH je u usponu i za očekivati je veći izvoz u narednom periodu, a samim time i korigovanje stope rasta izvoza s obzirom da namještaj ostvaruje značajan udio ukupnog izvoza BiH.

BiH je izvezla električne energije u iznosu od 314 miliona KM. Pad izvoza električne energije u prvih devet mjeseci 2011. godine u odnosu na isti period prošle godine iznosi 17%. Bitno je spomenuti da BiH u spoljnoj trgovini sa električnom energijom ostvaruje suficit, a pored toga BiH je lider u proizvodnji električne energije u poređenju sa zemljama regiona.

u 000 KM	Januar - Septembar 2010	Januar - Septembar 2011	Promjena Januar - Septembar 2011/2010
UVOZ	9.914.637	11.433.773	15,2%
IZVOZ	5.229.905	6.169.775	18,0%
TRGOVINSKI DEFICIT	-4.684.732	-5.263.998	12,4%

5. Strane direktne investicije

Prema nepotpunim podacima Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa u BiH strana ulaganja u prva tri kvartala 2011. godine su iznosila oko 137 miliona KM što predstavlja povećanje u odnosu na ulaganja u istom periodu 2010. godine za 56,7 %. Poredeći ukupno strano direktno ulaganje u trećem kvartalu od 72 miliona KM sa ukupnim stranim direktnim ulaganjem u istom periodu u prošloj godini od samo 6,2 miliona KM, povećanje je još više izraženo.

Ulaganja po kvartalima u 2009., 2010. i 2011. godini iznose:

U milionima KM	K1	K2	K3	K4
2009	-6,4	160,8	134,2	184,4
2010	57,9	23,3	6,2	48
2011	25	40	72	

Najveći broj registrovanih stranih direktnih ulaganja u prva tri kvartala 2011. godine u Bosni i Hercegovini se i dalje odnosi na dokapitalizacije, odnosno na ulaganja dodatnog kapitala u već postojeće kompanije kao i kompanije sa minimalnim potrebnim osnivačkim ulogom (2.000 KM). Na nivou BiH u prva tri kvartala su ukupno registrirane 562 firme sa direktnim stranim ulaganjem. Od toga broja 392 se odnosi na dokapitalizaciju, 151 registrovana firma je sa minimalnim osnivačkim ulogom.